

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента Чорної Вікторії Григорівни на дисертаційну роботу Боднарчук Оксани Іванівни «Адміністративно-правове регулювання у сфері соціального захисту прав дітей», поданого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність обраної теми.

Проблеми соціального захисту прав дітей були актуальними в усі часи. Це пов'язано з тим, що діти, не маючи достатнього життєвого досвіду, завжди потребували і потребуватимуть повсякденної опіки дорослих, а на рівні державної влади та місцевого самоврядування – соціального захисту. Забезпечення належного рівня захисту прав дитини є складовою процесу розбудови в Україні правової, соціальної держави та входження її в загальноєвропейський простір. За таких умов питання вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням соціального захисту прав дитини є одним із пріоритетних для українського суспільства, попри військові події, економічні та соціальні негаразди. Вирішення даних проблем можливо шляхом розроблення, та здійснення ефективних, цілеспрямованих, комплексних заходів органів публічної адміністрації у сфері соціального захисту прав дітей.

Таким чином, є цілком очевидним, що дисертаційне дослідження Боднарчук Оксани Іванівни «Адміністративно-правове регулювання у сфері соціального захисту прав дітей» є актуальним, своєчасним і корисним як з позицій правової науки, так і з точки зору практичної діяльності, спрямованої на вдосконалення чинної нормативно-правової бази.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Робота, запропонована О.І. Боднарчук, характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структурно дисертація складається із вступу, трьох розділів, нерозривно пов'язаних між собою, висновків та списку використаних джерел. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного спрямування з проблематики застосування адміністративного законодавства та інших галузей права. Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження забезпечило використання різних наукових методів. Методологічною основою дослідження стали загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації склали наукові праці у галузі загальної теорії держави і права, адміністративного права та інших галузей правових наук, а також наукові розробки зарубіжних дослідників. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів у сфері адміністративно-правового регулювання соціального захисту прав дітей.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації не викликає сумнівів. Результатом дослідження стало формулювання дисертантом низки нових теоретичних положень та висновків, що мають суттєве значення для практичної та правотворчої діяльності у сфері соціального захисту прав дітей.

Наукова новизна одержаних результатів дисертації визначається тим, що вона є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним теоретико-правовим науковим дослідженням соціального захисту прав дітей у структурі адміністративно-правового регулювання.

Дисертантом проаналізовано значний обсяг спеціальної наукової правової літератури, присвяченої дослідженню генезис адміністративно-правового регулювання соціального захисту прав дітей, характеристики адміністративно-правового статусу суб'єктів зазначеної сфери, вивченню позитивного досвіду публічного адміністрування у сфері соціального захисту прав дітей в різних країнах та виокремлення пріоритетних напрямів можливості застосування в Україні.

Висвітлені автором пропозиції можуть бути застосовані: у науково-дослідній діяльності для подальших наукових досліджень адміністративно-правового регулювання у сфері соціального захисту прав дітей; у правотворчості для вдосконалення норм адміністративного законодавства, а також інших законодавчих актів у сфері соціального захисту прав дітей; у навчальному процесі при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративне судочинство», «Право соціального забезпечення» та інших.

Заслуговують на увагу наступні положення дисертації:

- дослідження періодизації становлення та розвитку адміністративно-правового регулювання соціального захисту прав дитини з виокремленням конкретних етапів, кожному із яких характерна своя специфіка (с. 27 дис.);
- спроба виокремити авторське визначення поняття адміністративно-правове регулювання соціального захисту прав дітей, під яким, слід розуміти «сукупність урегульованих нормами адміністративного права заходів, які застосовуються органами публічної адміністрації щодо реалізації державної політики соціального захисту прав дітей» (с. 41 дис.);
- виокремлення позитивного досвіду зарубіжних країн з виділенням напрямів, які доцільно запозичити в Україні: 1) законодавчо закріплена повна заборона тілесних покарань дітей; 2) виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, молодших 10 років у прийомних сім'ях або установах сімейного типу; 3) особливий підхід до соціального забезпечення (отримання одночасно декількох видів повноцінних допомог без обмежень); 4) обмеження кількості нужденних сімей, закріплених за соціальними працівниками для контролю та опіки; 5) спеціальна підготовка працівників Національної поліції на випадок надання необхідної допомоги при захисті прав дитини; 6) наявність на державному рівні інституту – «допомога сім'ї» для прийомних сімей; 7) партнерство державних органів з некомерційними (НКО), недержавними (НДО) організаціями у сфері соціального захисту прав дітей (с. 120, 122, 125, 126, 134 дис.);

– пропозиція здобувача стосовно запровадження посади Уповноваженого з прав дитини на рівні об'єднаних територіальних громад, що дасть можливість оперативного реагування на факти порушень прав дитини, залучаючи відповідних спеціалістів (с. 70 дис.);

– виокремлено перелік підстав, за яких дитина потрапляє до спеціальних установ для дітей: за рішенням суду, за рішенням служби у справах дітей, за рішенням кримінально-виконавчих органів, на підставі висновку медико-експертної комісії (с. 99).

Здобувачем розроблено й інші наукові положення, які є новими для теорії адміністративного права, а також варто підтримати розроблені здобувачем пропозиції та рекомендації щодо внесення змін до діючого законодавства.

У цілому дисертація носить завершальний характер, мета дослідження досягнута, завдання в роботі виконані.

Повнота викладу наукових положень дисертації в опублікованих працях.

Основні положення та висновки дисертації відображено в у 7 наукових статтях, 6 з яких опубліковано у вітчизняних наукових фахових виданнях, 1 – у зарубіжному науковому виданні; 8 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Автореферат у цілому відображає зміст дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Оцінюючи належним чином зміст дисертаційного дослідження, вважаємо необхідним надати ряд зауважень щодо положень роботи, які потребують уточнення. Крім того, окремі зауваження стосуються спірних питань і потребують від дисертанта, як вбачається, додаткової аргументації.

1. На стор. 33 автором здійснено класифікацію прав дітей виходячи зі змісту функціонального призначення, а саме:

а) права захисту дітей, до яких відносяться приватні права (право на рідну мову, належність до певної релігії та культури, право на життя, виживання та розвиток, право на власну думку, право на любов і піклування тощо);

б) права забезпечення дітей, до яких відносяться соціально-культурні права (право на освіту, на охорону здоров'я, на відпочинок і дозвілля, на соціальне забезпечення тощо);

в) додаткові права, до яких відносяться особливі права (особлива турбота: дітям без сімей; дітям-інвалідам; дітям, які перебувають у конфлікті із законом, та дітям-біженцям). На наш погляд, доречно класифікувати права, як вони закріплені у міжнародно-правових документах. Можна виокремити такі групи прав: 1) право на життя, на ім'я; 2) право дитини на сімейне благополуччя; 3) право на вільний розвиток особистості; 4) права, що забезпечують охорону здоров'я дитини; 5) ця група об'єднує освітню сферу і забезпечує можливість отримання дитиною освіти, а також право на відпочинок та ін.; 6) права економічні, спрямовані на захист дітей від експлуатації, належний матеріальний рівень проживання тощо.

2. У підрозділі 2.2 здобувач розглядає суб'єктів, які здійснюють профілактику правопорушень та визначає перелік цих суб'єктів. На наш погляд, доречно було б їх класифікувати на: суб'єкти, що здійснюють профілактику правопорушень (родина, трудові і навчальні колективи, громадські об'єднання, суди, прокуратура, органи національної поліції тощо); та суб'єкти, що забезпечують профілактику правопорушень (Президент України, Кабінет Міністрів України, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, міністерства та інші центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування).

3. У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання у сфері соціального захисту прав дітей і можливість його використання в Україні» дисертант досліджує особливості адміністративно-правового регулювання у сфері соціального захисту прав дітей в таких країнах, як: Польща, Великобританія, Австрія. На наш погляд, здобувачу доцільно було б дослідити країни СНД в яких правові системи схожі між собою.

4. На стор. 151 дисертації встановлено головні ознаки патроната над дитиною: 1) тимчасовий догляд; 2) договірна форма; 3) згода усіх членів сім'ї патронатного вихователя; 4) влаштування дітей у сім'ю, які є між собою

308 K
рідними братами та сестрами; 5) допомоги у підготовці до самостійного. На наш погляд, доречно доповнити ще декілька ознак, а саме: збереження соціальних виплат за дитиною; згода дитини на виховання у сім'ї патронатного вихователя; право підтримувати стосунки з батьками та родичами.

Висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

ВИСНОВОК

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих у роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел з проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, яким здатні стати внеском у розвиток вітчизняної науки адміністративного права. В цілому дисертація О.І. Боднарчук є самостійним, завершеним, науковим дослідженням, яке присвячено висвітленню сутності та змісту соціального захисту прав дітей у структурі адміністративно-правового регулювання.

Підсумовуючи, слід зазначити, що дисертація «Адміністративно-правове регулювання у сфері соціального захисту прав дітей» відповідає вимогам, що вмістяться в Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор Боднарчук Оксана Іванівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ

